

NORLA
Norwegian
Literature Abroad

Títol original: *Ollis*

© Ingunn Thon

© De les Il·lustracions: *Nora Brech*

First published by Samlaget, Oslo 2017

Published in agreement with Oslo Literary Agency

© De la traducció: *Meritxell Salvany*

© D'aquesta edició: *Nórdica Libros, S.L.*

Avda. de la Aviación, 24, bajo P

28054 Madrid

Tlf: (+34) 917 055 057

info@nordicalibros.com

Primera edició: abril de 2021

ISBN: 978-84-18067-63-8

IBIC: YF

Thema: YF

Dipòsit Legal: M-6976-2021

Imprès a Espanya / *Printed in Spain*

Gracel Asociados

Alcobendas (Madrid)

Correcció ortotipogràfica: *Núria Solano*

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser efectuada amb l'autorització dels titulars, amb excepció prevista per la llei. Dirigiu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

INGUNN THON

IL·LUSTRACIONS NORA BRECH

TRADUCCIÓ MERITXELL SALVANY

L'Ollis és al lavabo amb els ulls tancats davant de la pica, una mica inclinada endavant. Se li veuen les dents perquè ha obert la boca, com quan un somriu, per poder-se-les rentar bé. Obre una mica un ull i aleshores es veu al mirall: la cara pàl·lida, les dents del davant un xic separades, aquells cabells esbullats de color rosa... En realitat, té els cabells clars, ella; el rosa és el resultat d'un dels seus experiments, un experiment que no havia anat del tot com se suposava que hauria d'haver anat.

Té deu anys, l'Ollis, i és incapaç de dormir amb la porta tancada o de saltar d'un gronxador quan encara no s'ha aturat del tot. Però sap com fer-se una mena de màquina per rentar-se les dents amb una

batedora manual de les antigues, amb dues varetes, la rodeta dentada i la seva manovella. L'Ollis les sap fer, aquestes coses, i, com que les sap fer, les fa, així que ha enretirat les varetes de la bateadora i al seu lloc hi ha plantat dos raspalls de dents. No és ben bé com un raspall de dents elèctric, perquè, naturalment, perquè funcioni s'ha de fer girar la manovella, però, quan ho fa, els dos raspalls de dents giren, com dues hèlixs, i li deixen les dents ben netes, tant per la banda del davant com per la del darrere. De fet, queden tan netes que el dentista amb prou feines s'ho creu.

Quan ha acabat escup a la pica i deixa el raspall de dents doble al seu lloc. Surt del lavabo i enfila el passadís. Passa per davant de la porta amb el rètol petitet de ceràmica blava; «Elisabeth», hi diu. És l'habitació de la mare. Després, passa per davant del dormitori del seu germà petit; a la porta hi ha tres lletres de color gris clar i flonges com coixins: I-A-N. Tot seguit, passa per davant de la seva habitació. En realitat, el nom de l'Ollis és tan i tan llarg que no només omple tota la porta, sinó que també guarneix un trosset del marc i un trosset de paret. Les lletres estan fetes amb clips d'oficina de colors diferents. Oda Lise Louise Inger Sonja Haalsen, diuen

les lletres fetes de clips. I és que aquell és el seu nom de debò. Però gairebé no ho sap ningú, això, i al poble tothom li diu Ollis i prou.

Quan arriba a les escales, les comença a baixar i s'hi troba la mare, que puja corrents. Va ser ella, qui li va voler posar aquell nom tan llarg. En realitat, són cinc noms, i tots són noms de dones importants de la història de Noruega. A la mare li interessen, aquesta mena de coses.

La veu pujar decidida, amb l'Ian a coll i el barnús vermell obert.

—Bon dia! —li diu la mare. Gairebé ensopega amb el barnús, que li arriba a terra—. Ostres! —exclama, i s'afanya a agafar-se a la barana.

L'Ollis se la mira amb les celles alçades.

—Ja ho veus, Ollis! —li diu llavors, i li atansa l'Ian. Quan ella l'agafa a coll, la mare es lliga el barnús al voltant de la cintura molsuda i afegeix:— No dono l'abast, saps?

L'Ian només té cinc mesos. Això vol dir que, en certa manera, encara està a mig fer.

I és que, més que una persona, sembla una coseta, una coseta que es passa el dia menjant, plorant i tirant-se

pets. Així i tot, a l'Ollis li agrada, l'Ian. Té plans per a ell, a més. Quan sigui una mica més gran, pensa fer-ne un bon inventor. Potser no tan bo com ella, però serà un inventor dels bons, també, i junts formaran una mena de Dream Team d'inventors, els Haalsen & Haalsen. I potser fins i tot guanyaran algun premi a Alemanya, a la Xina, o a qualsevol altre país on donin premis als inventors. És clar que tot això trigarà una mica a passar, perquè, de moment, l'Ian només és aquella mena de coseta que l'únic que sap fer és menjar, plorar i tirar-se pets, i serà així durant un temps.

—Ja el canvio jo, si vols —diu l'Ollis a la mare, mentre fa mitja volta per tornar-se'n escales amunt.

—No cal, no... —diu ella. Després torna a agafar el menut i afegeix:— M'has ajudat molt, darrerament.

Mentre parla, la mare li esborrifa els cabells amb els dits i els hi deixa encara més esbullats que abans.

—Va, baixa i esmorza una mica —diu després, mentre puja els graons que li falten per arribar al pis de dalt.

L'Ollis es queda allà dreta a mitja escala i abaixa la mirada cap al passadís que du a la cuina. Des d'allà on és, se sent un dring de tasses i gots i algú que taral·leja fluixet, també.

L'Einar és el pare de l'Ian. Va venir a viure a casa amb ells just després de Cap d'Any. L'Ollis no en sap gran cosa, d'ell, a part del fet que sovint es posa vermell perquè és al·lèrgic a tot i que li encanta endreçar. Una altra cosa que fa tot sovint és agafar l'Ian a coll. Llavors l'aixeca enlaire i comença: «Qui soc jo, eh? El papa! Pa-pa...»

I, quan l'Einar comença així, l'Ollis el troba tan ruc que marxa per no haver-lo de veure. Ell li diu que, si vol, ella també pot dir-li *papa*, o *pare*. Però allò no té cap sentit. Ella ja en té un, de pare. Es diu Borge, i a l'Ollis li agrada dir que en Borge és el «seu» Borge. El seu Borge, però, mai no ha viscut a casa amb ella i amb la mare.

«Comptaré fins a cinc», pensa. «Si sento riure l'Einar abans que arribi a cinc, no penso entrar a la cuina. Un. Dos. Tres...»

L'Ollis estira el coll i para l'orella, ben concentrada. Però l'únic que sent és la remor d'aigua corrent i la mare, que diu coses a l'Ian a cau d'orella. Quatre. Quatre i mig. Quatre i tres quarts... L'Ollis alça la vista cap al pis de dalt. Cinc. Ni un riure, s'ha sentit. Llavors deixa anar un sospir i continua baixant les

escales gairebé picant de peus a terra; després enfila el passadís i entra a la cuina.

—Hola, Ollis! Vols un *bunyolis*?

L'Einar agita un cistell ple de bunyols com si fos un sonall. L'Ollis hauria volgut fer mitja volta i marxar, però sap que alguna cosa ha de menjar. Fa que no amb el cap a poc a poc i s'asseu a taula. L'Einar fa un somriure que l'Ollis troba exagerat, i és que ara la boca amb prou feines li cap entre la barbata i el nas. Com de costum, té els vidres de les ulleres farcits de taques de greix diminutes i fa una olor estranya, una olor que és una mena de barreja de repel·lent de mosquits i de cafè. Però l'olor de cafè que fa l'Einar no és pas aquella tan bona del cafè en pols de les llaunes acabades d'obrir, sinó que és més aviat rànquia, com la que se sent quan algú s'oblida de beure's el cafè i deixa la tassa al taulell de la cuina un munt d'hores. L'Einar fa una ganyota que segur que ell es pensa que fa gràcia i empeny el cistell cap a l'Ollis; l'hi deixa tan a prop que ella s'ha de tirar enrere perquè els bunyols no se li encastin a la cara.

—I què, màgica Ollis? Res de *bunyolis*, avui?

Ella fa que no amb el cap altra vegada, s'estira una mica i agafa una llesca de pa.

—Entesos, doncs. N'hi haurà més per a mi —diu l'Einar, i torna a riure amb aquell riure de babau que té. I és que les rialletes de l'Einar sonen com un cloc-cloc de gallina i són massa agudes, com si qui rigués fos una senyora. «Què fa, la mare, que no ve?», pensa l'Ollis, amb els ulls clavats a la porta de la cuina.

—Què faràs avui? —li pregunta llavors l'Einar—. Has d'aprofitar que és cap de setmana, eh?

L'Ollis arronsa una mica les espatlles i agafa el formatge. Tot seguit se'n talla un parell de trossos tan de pressa com pot.

—Cap de setmana, Ollis! Seràs una dona lliure durant doos dies sencers! —insisteix l'Einar, i tamborina un moment amb els dits sobre la taula. Ella no suporta que ell li digui «dona». Però si només té deu anys! És una nena, i no una dona! Es mor de ganes d'alçar els ulls al cel, de mirar-se'l amb les celles ben arrufades... o qualsevol cosa que el faci callar d'una vegada. Si s'hi atrevís, agafaria la llesca de pa amb formatge i marxaria a una altra banda,

però no gosa fer-ho, allò, i es queda allà asseguda on és. Ara! Per fi sent que s'obre la porta del lavabo! Poc després sent la mare baixar les escales i enfiar el passadís amb aquell caminar enèrgic tan seu. Quan entra a la cuina amb l'Ian a coll, dona tota la volta a la taula i fa un petó a l'Einar. Aleshores ell torna a riure amb aquella rialleta ridícula que sembla de senyora.

—Qui soc jo? El pa-pa... —diu després l'Einar, i es mira l'Ian amb un somriure d'aquells que amb prou feines li caben a la cara.

Aleshores a l'Ollis se li omple el pit de boira, i és una boira tan espessa que se li escampa entre coll i panxa i no deixa lliure ni un racó. I, llavors, al pit de l'Ollis amb prou feines hi queda espai per als pulmons i gairebé no pot respirar.

—Marxo —diu, i va cap al passadís.

—Au, adeu! —contesta la mare, amb veu alegre.

Quan arriba al moble del rebedor, l'Ollis es posa les botes de goma i després agafa l'anorac vermell i la motxilla grisa d'una revolada. Després, s'atura un moment. A la part de dins de la tapa hi diu: «Meinig Borge». Probablement, aquella motxilla li van donar

a en Borge, el seu Borge, mentre feia el servei militar. Tal com acostuma a fer, l'Ollis passa una mà per damunt el nom del seu pare. Tot seguit, tanca bé la motxilla i surt a fora.

2

L'Ollis es corda l'anorac i es posa la motxilla a l'espatlla. L'aire és fred, de primavera, però ella obre la boca i n'agafa tant com pot. I tot aquell aire li va bé, i, al cap de poc, la boira del pit ja no és tan espessa. Al pati hi ha el Micro, un mastí anglès, i el Macro, un santbernat; tots dos tenen la porta de la caseta oberta de bat a bat i jeuen tan tranquils amb el cap a fora. Ella se'ls acostava i els grata la pell de darrere les orelles; llavors el Macro li llepa el braç amb la llengua humida, agraït, i ella travessa el pati i comença a baixar pel tram més aviat llarg, sense asfaltar, que va a parar a la carretera asfaltada. Un cop hi arriba, s'enfila a la tanca i, des d'allà, mira a la seva esquerra i a la seva dreta. Després, altre cop a l'esquerra, altre cop a la dreta i un últim cop a l'esquerra. Tot seguit travessa la carretera com un llamp i

després continua, ja no tan de pressa, fins a una tanca pintada de blanc. Quan hi arriba es planta allà mateix i es posa a cridar ben fort davant d'una casa de fusta alta i estreta.

—Eeeei! DESGAVELL! —crida.

Poc després la finestra del cinquè pis s'obre de cop i la Gro, la seva millor amiga, treu el cap.

—DESGAVEEELL! —contesta la Gro.

La Gro Gran té onze anys i va un curs més endavant que l'Ollis. A diferència d'ella, a la Gro no l'espanta dormir amb la porta tancada i a les fosques, i salta com si res dels gronxadors abans que s'aturin. De fet, en salta fins i tot quan es gronxa tan amunt i tan fort que li falta poc per fer la volta de campana. La Gro no suporta els dies normals i corrents i odia plorar. De fet, no ha plorat ni una sola vegada en tota la seva vida. Tret del dia que va néixer, és clar, perquè aquell dia plora tothom. Té la pell clara, els ulls blaus i el somriure més radiant del món. Porta gairebé sempre roba grisa, verda o marro i, a l'hivern, blanca. Qüestió de camuflatge.

—Una no sap mai quan li tocarà amagar-se —diu sempre la Gro. Tot seguit, afgeix:— I tampoc quan pot anar bé fer-se passar per un nen.

DESGAVELL

I és per això que du sempre els cabells ben curts, perquè així està sempre «a punt». Fa cinc anys que és escolta, la Gro. Gairebé mitja vida, doncs.

Quan l'Ollis i la Gro criden allò de «Desgavell!», ho fan tan fort que les seves veus ressonen per les muntanyes del voltant del poble. Però ningú no en fa cap cas, perquè elles dues sempre se saluden així.

Al començament, ho trobaven divertit. Tan divertit que totes dues es trencaven de riure. Tant, que s'havien d'aguantar les panxes amb les dues mans i, al final, acabaven totes dues a terra de panxa enlaire i amb les boques tan obertes que, si es miraven, l'una veia l'úvula de l'altra. Ara, en realitat, ja no recordaven què era, el que els havia fet riure tant d'aquella paraula, però, així i tot, havien continuat saludant-se d'aquella manera.

—Espera'm, que baixo! —diu la Gro, cridant. Poc després, l'Ollis la sent córrer escales avall i també sent els vells graons cruixir de mala manera. Quan arriba al final de les escales, la Gro continua corrent pel terra de la cuina, on hi ha aquell tauló que balla sempre, i segueix fins a l'entrada.

De seguida, travessa la porta principal; una mica per damunt del marc, hi ha unes campanetes com les que hi sol haver a les botigues.

—EI, ADEU! —crida la Gro, ben fort perquè la sentin a dins. Després de tancar la porta amb un cop sec, es gira, fa una llengota i mira guerroxo. L'Ollis fa una rialleta.—És un dia ben normal i corrent —diu llavors la Gro, sense fer cap més ganyota.

—Ah, sí? —pregunta l'Ollis.

La Gro fa que sí amb el cap, escup sobre les flors del parterre que hi ha a tocar de la tanca i es passa una mà pels cabells curts. Uns quants nens de l'escola, en comptes de dir-li Gro, que és un nom de nena, li diuen Bror, un nom de nen, perquè troben que ella sembla un nen. Quan ho fan, la Gro se'ls mira, però no diu res. Alça les celles i se'ls mira fixament, i no para fins que els altres no callen i marxen. A l'Ollis no li agrada gens, que a la Gro li diguin Bror, però, així i tot, quan passa, li encanta veure la seva amiga en acció. I és que la Gro no té mai por de res ni de ningú, i l'Ollis hauria donat el que fos per ser com ella.

—Ahir a la nit vaig dormir amb el cable —diu llavors la Gro.

En sentir-la, l'Ollis obre uns ulls com unes taronges i enganxa les mans als costats de la cara de la Gro amb un esclafit. Tot seguit, li prem la part de baix de les galtes. De sobte, la Gro sembla un peix, amb els morros inflats i rodonets i els ulls ben oberts, com si estigués morta de por.

—Amb el cable? De debò? —pregunta l'Ollis.

La Gro sol somiar unes coses d'allò més esbojarrades i, un bon dia, a l'Ollis se li va acudir que seria fabulós poder veure què somiava la seva amiga. Per això va inventar el pesca-somnis. Per construir-lo va fer servir un gravador DVD de l'any de la Mariacastanya que guardaven a les golfes. El va agafar, se'n va anar a casa de la Gro i va connectar el gravador a un cable. Al vespre, quan la Gro se n'anés a dormir, només hauria de ficar-se l'altre extrem del cable a la boca.

—I què? Has mirat si s'hi ha gravat alguna cosa?

L'Ollis encara prem ben fort la cara de la Gro amb les dues mans.

—*Rrress te rrrress* —contesta la Gro.

—Com dius?

—*R-r-ress te r-r-ress!!!*

—Ai! No t'entenc, Gro!

—*QUE R-R-RESS TE...*

La Gro decideix deixar-ho córrer. Després s'enretira les mans de l'Ollis de les galtes i s'assenyala les mandíbules amb un índex.

—Ai, sí! —diu l'Ollis, amb una rialleta—. Va, ara torna-hi.

—Res de res, Ollis. No s'hi ha gravat res. Vaig portar l'aparell a una botiga del centre, però no ha gravat ni imatges, ni so. Bé, se sent una mena de bronzit i prou.

—Ostres... —diu l'Ollis, i sospira decebuda.

—La vida és així, Ollis... —li diu la Gro, i li dona un copet a l'espatlla—. Va! Ara val més que pensem en alguna cosa per fer, que, si no, aquest dia tan normal i corrent em matarà.

Mentre camina per la grava, la Gro dona un cop d'ull al pati per veure si se li acut alguna cosa per fer. Al cap d'un moment, s'atura en sec i els llavis se li estiren i dibuixen un somriure.

—Ahir el pare va treure les bicis! —diu després.

A casa de la Gro hi tenen dues bicicletes, una per a ella i l'altra per a l'Ollis, com si algú hagués decidit per endavant que l'única millor amiga de la Gro no

en tindria, de bicicleta pròpia. Les dues nenes se'n van corrents al cobert de darrere la casa i de seguida les veuen. Una és verda; l'altra, taronja. Tots aquells mesos havien estat ben guardades, i ara, per fi, el pare de la Gro les havia tornat a treure i els les havia deixat allà, ben netes i acabades de greixar. La Gro, com de costum, agafa la verda, i l'Ollis, la taronja. L'Ollis es corda el casc que penja del manillar i, quan sent el clic, s'ajusta la corretja ben fort. En acabat sacseja el cap uns quants cops per assegurar-se que el casc ni li caurà ni li ballarà.

—Està bé, portar casc, Ollis, però ja ho saps, que quan a algú li falta l'aire també es pot morir?
—deixa anar la Gro amb una rialleta, mentre camina empenyent la bici en direcció a la carretera.

L'Ollis nota que es comença a posar vermella i llavors s'affluixa una mica la corretja del casc.

—Què? On anem? —pregunta la Gro.

—I si anem cap a la muntanya? —proposa l'Ollis.

—No hi ha res de l'altre món, a la muntanya.

—Anem a jugar a la pila de ferralla, doncs?

—Hi anem cada dos per tres, allà —contesta la Gro—. Per què no anem fins a casa teva i continuem amunt? —proposa al final.

—Amunt? I després? —pregunta l'Ollis.

La Gro se la mira amb els ulls mig clucs.

—Podríem anar fins al bedollar —diu.

L'Ollis dirigeix la mirada cap al caminet sinuós que puja fins a casa seva i desapareix darrere una de les cantonades. Després, etziba una puntada de peu a la grava. No hi ha res millor al món que ser amiga de la Gro, però de vegades troba que sense tantes emocions ja faria. No li agrada gaire, anar a aquell bosc de bedolls. A més, la mare sempre li diu que no vol que s'allunyi més de tres quilòmetres de casa i, de fet, li ha donat un comptaquilòmetres i tot, un dallonses petitet que compta cada metre que fa quan va a alguna banda. Sempre que ella es recordi de posar-lo en marxa, és clar.

—Va, som-hi, doncs! Ens ho passarem bé, ja ho veuràs! —diu la Gro. Després somriu i fa un gest decidit amb el cap.

—D'acord, però no ens podem allunyar més de tres quilòmetres de casa —diu al final l'Ollis.

La Gro torna a fer aquell gest amb el cap i somriu una mica més. Aleshores l'Ollis treu el comptakilòmetres de la motxilla, el posa en marxa i se'l lliga al manillar. Quan se'n van, de les rodes del darrere de les bicicletes sembla que en surtin borbolls de grava.

3

Com més lluny van, més nota l'Ollis la suor freda als palmells de les mans. I és que el camí que puja sinuós pel costat de casa seva no du només al bedollar. Abans hi ha la propietat d'un pagès a qui tothom anomena en Tøger de les Cabres. Li diuen així perquè té un ramat de vint cabres blanques. No hi vangaire sovint, allà, perquè a en Tøger, que és l'amo de la granja i dels terrenys del voltant, no li agrada gens que hi vagi ningú que no ha convidat ell, i ja ha empaitat l'Ollis i la Gro un munt de vegades. Les ha empaitat amb el rascle a la mà, a més!

L'últim cop que hi van anar, el pagès les va enxampar mentre travessaven un dels camps i va enviar

un boc, el Nadalenc, a encalçar-les. Li van posar aquell nom perquè la mare d'en Tøger l'hi va regalar un any per Nadal. Fa temps que l'haurien d'haver sacrificat, perquè, a més de vell, és un boc d'allò més irascible, però, per desgràcia, ningú no ho ha fet i encara corre per allà. Aquella vegada, doncs, després d'una persecució salvatge, la Gro i l'Ollis es van poder enfilat a un arbre, però, quan per fi van aconseguir treure's el Nadalenc del damunt, l'Ollis gairebé havia perdut l'alè. De tan espantada com estava, es va arribar a pensar que, en comptes de cor, tenia un martell: un martell que li havia rebotat les costelles i que havia començat a desplaçar-se-li pel cos a la deriva. Així i tot, a la Gro no li han passat les ganes de tornar al bedollar, i, com que la propietat d'en Tøger de les Cabres és entre un vessant escarpat i un riu més aviat ample, si volen arribar a aquell bosc de bedolls, no tenen altre remei que travessar-la.

El que voldria l'Ollis més que cap altra cosa al món seria no tenir mai por de res, igual que la Gro. Però quan agafen el revolt pedala que pedala i veu el graner pintat de verd d'en Tøger de les Cabres, nota com els dits dels peus se li arrossen a dins de les vambes.